

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum anima sit suæ potentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

Et ult. 10.3. Philosophum in 1. Ethicor.

AD XVI dicendum, quod licet sint plura principia membra in corpore in quibus manifestantur principia quarundam operationum animæ: tamen omnia dependent a corde sicut a primo principio corporali.

AD XVII dicendum, quod ab anima humana in quantum vnitur corpori, effluunt vires affixæ organis: in quantum vero excedit sua uirtute corporis capacitatem, effluunt ab ea vires nō affixæ organis.

In corp. ar. & artic. 9. & quest. præc. art. 3.

AD XVIII dicendum, quod sicut ex superioribus questionibus patet, ab una & eadem forma, materia recipit diuersos gradus perfectionis. & secundū quod materia perficitur inferiori gradu perfectionis, remanet adhuc materialis dispositio ad ulterioris perfectionis gradum. & sic secundum quod corpus perficitur in esse sensibili ab anima humana, remanet adhuc ut materiale respectu ulterioris perfectionis. & secundum hoc animal quod est genus, sumitur a materia, & rationale quod est differentia, sumitur a forma.

AD XIX dicendum, quod sicut animal in quantum animal neque est rationale neque irrationale: sed ipsum animal rationale est homo, animal uero irrationale est animal brutum, ita anima sensibilis in quantum huiusmodi neque rationalis neque irrationalis est: sed ipsa anima sensibilis in homine est rationalis, in brutis uero irrationalis.

AD XX dicendum, quod licet una sit anima sensibilis & vegetabilis: non tamē oportet quod in quocumque apparet operatio unius, appareat operatio alterius, propter diuersam partium dispositionem, ex quo etiam cōtingit quod nec omnes operationes animæ sensibiles exercentur per unam partem: sed uisus per oculos, auditus per aures, & sic de alijs.

ARTICVLVS XII.

Utrum anima sit sue potentia.

8. q. p. 97. artic. 1. Capitu. 13. a medio 10. 3.

DE DECIMO queritur, utrū anima sit sua potentia: & uidetur quod sic. Dicitur enim in li. de spiritu & anima. Anima habet sua naturalia, & illa omnia est, potētia namque atque vires eius idē sunt quod ipsa. habet accidentia & illa non sunt suæ vires, & suæ uirtutes non sunt. Non est enim sua prudentia, sua temperantia, sua iustitia, sua fortitudo. Ex hoc expressē uidetur haberi, quod anima sit suæ potentia.

Capit. 13. in princ. 10. 3.

¶ 2 Præt. In eodem lib. dicitur, Anima secundum sui operis officium uarijs nuncupatur nominibus. Dicitur namque anima dum uegetat, sensus dum sentit, animus dum sapit, mens dum intelligit, ratio dum discernit, memoria dum recordatur, uoluntas dum uult. Ista tamen non differunt in substantia quemadmodum in nominibus, quoniam omnia ista sunt anima. Ex hoc etiam idem habetur quod prius.

Lib. Medicarum c. 1.

¶ 3 Præt. Bernardus dicit, tria quædam intueor in anima, memoriam, intelligentiam & uoluntatē, & hæc tria esse ipsam animam: sed eadem ratio est etiam alijs potentijs animæ. ergo anima est suæ potentia.

Lib. re. c. 11. parum, antequam medium 10. 3.

¶ 4 Præt. August. dicit in 6. de Trin. quod memoria, intelligentia, & uoluntas sunt una uita, una essentia: sed non nisi essentia animæ. ergo potentia animæ sunt idem quod eius essentia.

¶ 5 Præt. Nullum accidēs excedit suum subiectum: sed memoria, intelligentia, & uoluntas excedunt animam. Non enim sui solum anima meminit, neq; se solum intelligit & uult: sed etiam alia. ergo hæc tria non sunt accidentia animæ. Sunt igitur idē quod es-

sentia animæ, & eadem ratione alia potentia. ¶ 6 Præt. Secundum hæc tria attenditur unitas unitatis in anima: sed anima est ad imaginem unitatis secundum seipsam, & non solum secundum accidentia. ergo prædictæ potentia non sunt accidentia animæ. Sunt igitur de essentia eius.

¶ 7 Præt. Accidens est quod potest adesse & præter subiecti corruptionem: sed potentia anima non possunt abesse, ergo non sunt accidentia animæ: & sic idem quod prius.

¶ 8 Præt. Nullum accidens est principium substantialis differentia, quia differentia cōplex debet esse rei quæ significat quid est res: sed potentia anima non significat quid est anima.

¶ 9 Præt. Idem est principium essentialis differentia, ergo potentia non sunt accidentia animæ: sunt ipsa anima quæ est forma corporis. Nam anima est principium substantialis differentia.

¶ 10 Præt. Forma substantialis est uirtus uolens, & accidentalis: sed accidentalis à seipsa agit & ad aliam potentiam mediā. ergo & substantialis igitur anima sit forma substantialis, potentia bus agit non sunt aliud quam ipsa.

¶ 11 Præt. Idem est principium essentialis differentia, quia secundum suam essentiam anima sua essentia est principium operandi: sed nihil est aliud quam principium operandi. H igitur anima est eius potentia.

¶ 12 Præt. Substantia aīæ in quantum est materia ad intelligibilia, est intellectus possibilis, materia autem est actus, est agēs: sed esse actus & agētis non significant aliud quam ipsam potentiam & in actu. ergo anima est in actu & possibilis: & eadem ratione est suæ potentia.

¶ 13 Præt. Sicut materia prima est in partibus sensibilibus, ita anima intellectiua est in partibus ad formas intelligibiles: sed materia prima est potentia. ergo anima intellectiua est suæ potentia.

¶ 14 Præt. Phil. in lib. Ethic. dicit, quod anima intellectus: sed hoc non est nisi ratio intellectiua, ergo anima est intellectus, & eadem ratione est etiam suæ potentia.

¶ 15 Præt. Philo. in 2. de anima dicit, quod anima actus primus, sicut scientia: sed scientia est unum principium actus secundū qui est cognitio. ergo anima est immediatum principium operationum suarum: sed immediatum principium operationum dicitur potentia. ergo anima est suæ potentia.

¶ 16 Præt. Omnes partes sunt contrahentes: quia totum consistit ex partibus: sed potentia anima sunt partes eius, ut patet in 2. de anima. ergo sunt partes eius, & non sunt accidentia substantialis animæ.

¶ 17 Præt. Forma simplex non potest esse subiectum: ergo non potest esse subiectum accidentium: ergo quæ sunt in anima non sunt eius accidentia: ergo sunt partes eius.

¶ 18 Præt. Si potentia sunt accidentia animæ, tunc quæ ab essentia eius fluunt, accidentia esse propria cōstantur ex principijs subiecti: sed anima cū sit simplex, non potest esse causa tantum tatis accidentiū, quantum apparet in potentia. potentia igitur anima non sunt accidentia. Relinquitur ergo quod ipsa anima sit suæ potentia.

SED CONTRA, sicut se habet essentia ad potentiam, sic se habet potentia ad essentiam. Ergo permutari, sicut se habet essentia ad potentiam, sic se habet potentia ad essentiam. Ergo ad agere. ergo permutari, sicut se habet essentia ad potentiam, sic se habet potentia ad essentiam.

Ad sextum dicendum, q̄ imago trinitatis in anima attenditur non s̄m potentiam tantum: sed etiā s̄m essentia. sic enim representatur vna essentia in tribus personis licet deficienter. Si autē anima esset suæ potentie, non esset distinctio potentiarum ab invicem nisi solis nominibus. & sic non representaretur convenienter distinctio personarum, quæ est in diuinis.

Ad septimum dicendum, q̄ tria sunt genera accidentium. Quædam enim causantur ex principis speciei & dicuntur propria, sicut risibile homini: quædam vero causantur ex principis individui, & hoc d̄ quia vel habent causam permanentem in subiecto, & hæc sunt accidentia inseparabilia, sicut masculinum & femininum, & alia huiusmodi: quædam vero habent causam non permanentem in subiecto, & hæc sunt accidentia separabilia, vt sedere & ambulare. Est autem cōe omni accidenti q̄ non sit de essentia rei, & ita non cadit in definitione rei, unde de re intelligimus quod quid est, abique hoc q̄ intelligamus aliquid accidentium eius: sed species non potest intelligi sine accidentibus, quæ consequuntur principium speciei: pot tamen intelligi sine accidentibus individui etiā inseparabilibus: sine separabilibus vero esse potest non solum species, sed & individuum, potentie vero anime sunt accidentia: sicut proprietates. vnde licet sine illis intelligatur quid est anima, non autē animam sine eis esse est possibile, neque intelligibile.

Ad octavum dicendum, quod sensibile & rationale secundum quod sunt differentie essentialis, non sunt unta a sensu & intellectu: sed ab anima sensitiva & intellectiva.

Ad nonum dicendum quod quare forma substantialis non sit immediatum principium actionis in agentibus inferioribus, ostensum est.

Ad x. dicendum, quod anima est principium operandi: sed primum non proximum. Operantur enim potentie virtute anime, sicut & qualitates elementorum in virtute formarum substantialium.

Ad xi. dicendum, quod ipsa anima est in potentia ad ipsas formas intelligibiles: sed ista potentia non est essentia anime, sicut nec potentia ad statum que est in ere, est essentia eris. esse enim actus & potentia non sunt de essentia rei, quoniam actus non est essentialis.

Ad xii. dicendum, quod materia prima est in potentia ad actum substantialem, qui est forma, & ideo ipsa potentia est ipsa essentia eius.

Ad xiii. dicendum, quod non d̄ intellectus esse, quia intellectus dicitur id, quod est potius in homine sicut civitas dicitur esse rector civitatis: non tamē hoc dictum est eo, quod essentia anime sit ipsa potentia intellectus.

Ad xiiii. dicendum, quod similitudo inter animā & scientiā attenditur secundum quod utraque est actus primus: non autem quantum ad omnia. unde non oportet quod anima sit immediatum principium operationum, sicut scientia.

Ad xv. dicendum, quod potentie anime non sunt partes essentialis anime quasi constituentes essentiam eius: sed partes potētiāles, quia virtus anime distinguitur per huiusmodi potentias.

Ad xvi. dicendum, quod forma simplex que non est subsistens, vel si subsistit que est actus purus, non potest esse subiectum accidentis. Anima autem est forma subsistens & non est actus purus, loquendo de anima humana, & ideo potest esse subiectum potentiarum quarundam, scilicet intelle-

ctus & voluntatis: potentie autem sensibile tritinae partis sunt in composito sicut in materia quia unus est actus, eius est potentia, ut patet Philo. in lib. de somno & vigilia.

Ad xvii. dicendum, quod licet anima sit in essentia, tamen est in ea potentia & habet diversam habitudinem ad res: unde de etiam comparatur ad corpus, & proprie ab una essentia anime possunt procedere duæ potentie.

ARTICVLVS XIII.

Vtrum potentie distinguantur per obiecta

Tertio decimo queritur de distinctione trinarum anime. Vtrum videlicet distinguantur per obiecta. Et videtur, quod non, quia trina sunt quæ maxime distant, scilicet compositum, obiectorum non diversificat potentias, nisi substantiam, quàm quæ differunt in compositum, sed homo & lapis differunt secundum substantiam, sonus autem & coloratum differunt secundum accidens. Cum igitur homo & lapis eandem potentiam pertineant, in quo sonus & coloratum, & ita nulla differentiarum facit differre potentias.

¶ 3 Præter. Si differentia obiectorum diversificat potentiam, oportet quod diversitas obiecti esset causa identitatis in potentia, quod autem quod idem obiectum diversificat potentias se habet. Idem enim est in lignis & desideratur boni enim in potentia obiectum voluntatis ergo differentia potentiarum non est causa diversitatis potentiarum.

¶ 4 Præter. Vbi est eadem causa, est eadem potentia, ergo obiecta diversa diversificat potentias, oportet quod diversitas potentiarum, que in potentia, hoc autem non videtur, quædam obiecta diversa comparantur ad diversas potentias, sicut sonus & coloratum, & visum, & iterum ad unam potentiam, et ad imaginationem & intellectum. Item ergo quod differentia obiectorum, non diversificat potentiarum.

¶ 5 Præter. Habitus sunt perfectiones potentiarum perfectibilia enim distinguuntur per proprias, ergo potentie distinguuntur per proprios habitus, & non secundum obiecta.

¶ 6 Præter. Omne quod est in aliquo, est in potentia recipientis: sed potentie anime sunt in organis corporeis, sunt enim actus organorum distinguuntur secundum organa corporis secundum obiecta.

¶ 7 Præter. Potentie anime non sunt ipsa essentia anime, sed proprietates eius: proprietates autem fluunt ab essentia eius. Ab uno autem potentiarum unum immediate, ergo una sola potentia est prima fluens ab essentia anime, & cetera fluunt aliæ secundum aliquam operationem potentie anime differunt secundum obiecta.

¶ 8 Præter. Si potentie anime sunt diversificatæ quod una earum oriatur ab alia, quædam omnes oriri ab essentia anime.

D. 1074

In comp. ar.